

фондового ринку, де на енергетичні компанії припадає менше 3% компаній S&P 500, а більшою мірою для кредитних ринків, на яких інвестори стурбовані все більшим приливом корпоративного боргу, який наближається до «сміттевого» рейтингу. Це призвело до абсолютно нового положення на ринку, оскільки довгоочікуване скорочення кредитів з високою дохідністю та емітентів на ринках, що розвиваються, створили кредитну складову кризи (чого до цього моменту вдавалося уникнути) [3].

Вимушені продажі

Під час великого ринкового «кровопролиття» навіть традиційні методи зберігання коштів можуть бути небезпечними. Непомірне падіння цін у четвер 12-го березня мало не лише історично високе значення, утворивши діру на ринку акцій. Навіть ціни на золото та американські казначейські цінні папери впали, стимулюючи все більший розпродаж. Ажіотаж був спричинений величезними втратами для інвесторів, що користуються пасивами. Через ситуацію, що склалася на ринках, вони були змушені терміново закривати угоди. Щодо золота, зокрема, відбувалися неочікувані торги, дорогоцінний метал зазнав майже 9%-го падіння за тиждень (рис.1) [4].

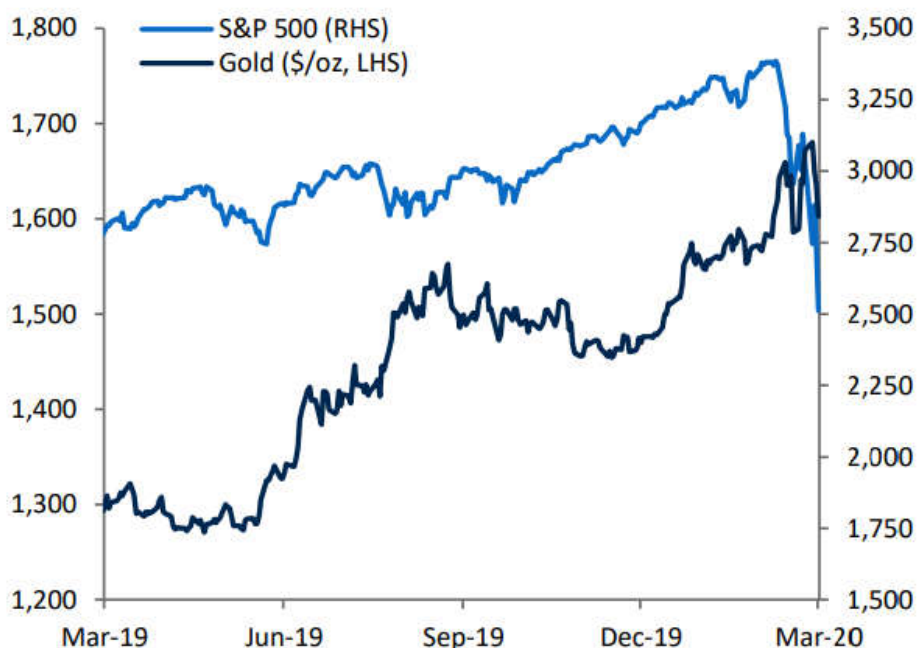

Рис. 1. Падіння індексу S&P 500 та ціни на золото

Список використаних джерел

1. Dow Jones Industrial Average [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.marketwatch.com/investing/index/djia>
2. What Happens When the Stock Exchange Closes Due to COVID-19? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.investopedia.com/what-happens-if-coronavirus-forces-the-closure-of-the-nyse-4799693>
3. Oil market crash exposes liquidity drought in corporate debt trading [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.marketwatch.com/story/oil-market-crash-exposes-thin-corporate-bond-market-liquidity-2020-03-10?mod=article_inline
4. Standard & Poor's 500 (S&P 500) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.fxclub.org/markets/index/es/>

Сьомка В.²²

ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ

На сучасному етапі розвитку в умовах глобальної інтеграції економіки світова валютна система є базою, яка пов'язує економіку однієї країни з глобальною мережею світогосподарських зв'язків. Вона має безпосередній вплив на соціально-економічну ситуацію в кожній країні, особливо це стосується виробництва товарів, експортно-імпортних операцій, заробітної плати, інфляції та цін на товари тощо [12].

²² Студент 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Фаренюк Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.

На сьогоднішній день у світі все ще діє Ямайська валютна система, яка ознаменувалася припиненням обміну долара на золото і започаткувала доларовий стандарт. З тих пір долар США відіграє провідну роль серед усіх резервних валют. Наразі сукупна частка долара США у резервах усіх країн світу становить близько 60-65%, а в міжнародних розрахунках і платежах цей показник фактично досягає 70% за даними системи SWIFT. Таке одностороннє домінування даної валюти пояснюється економічними, політичними та географічними факторами, які перетворили США в провідну економіку світу, чиї ТНК по всьому світу виробляють нескінченну номенклатуру товарів – від продукції сільського господарства до повітряних суден та передових комп'ютерів [3; 4].

Проте багато вчених вважають, що час панування долара США підходить до свого кінця. Основні причини цього наступні: збереження значного зовнішньоторговельного дефіциту США, покриття якого значно збільшить боргові обов'язки перед нерезидентами; швидке зростання дефіциту федерального бюджету США; поступове збільшення попиту на євро як резервну валюту (з 2003р. по 2016р. долар подешевшав на 2.1% по відношенню до євро); поступове зменшення частки долара США у накопиченнях центральних банків [1].

Однак можна з упевненістю сказати, що в наступні кілька років жодна валюта не зможе замінити долар США, принаймні до 2030-х років він залишиться провідною валютою світу [6]. При цьому вже є декілька варіантів, як буде розвиватися валютна система в майбутньому:

1. Утворення двовалютної системи на основі головних резервних валют: долара США і євро. Проте цей альтернативний варіант розвитку подій уже зовсім неактуальний, малоімовірний і має дуже малі шанси на реалізацію, оскільки, як уже зазначалося, долар поступово втрачає свої позиції внаслідок нестабільності американської економіки та невпинного зростання державного боргу США, а позиції євро значно похитнулися після кризових явищ у низці європейських країн 2011-2012 років, що майже унеможливило вихід євро на перше місце у світі. До того ж, швидкий економічний розвиток Китаю перетворив юань на потужного конкурента як євро, так і долара, що також унеможливує створення двовалютної системи [2].

2. Утворення багатовалютного стандарту [7]. Яскравим прикладом концепції багатовалютного стандарту є СПЗ – спеціальні права запозичення (SDR–Special Drawing Rights). Це резервний та платіжний засіб, який емітується Міжнародним Валютним Фондом. SDR можна визначити, як «кошик» провідних валют світу: долара США (питома вага у «кошику» з 1 жовтня 2016 року – 41.73%), євро (30.93%), юаня (10.92%), японської ієни (8.33%) та британського фунта стерлінгів (8.09%). Досвід МВФ показує, що SDR ефективно використовується у його внутрішніх розрахунках і при цьому обмінюється на вільно використовувані валюти.

3. Утворення системи, заснованої на регіональних валютах. У світовій економіці деякі вчені виділяють 3 основні регіони: «зона інновацій» (США, країни Європи), «виробнича зона» (Японія, Китай та країни Південно-Східної Азії) та «ареал розповсюдження». Таким чином посилюється регіоналізація світу, що колись може призвести до запровадження кожним регіоном своєї валюти. Чудовим прикладом регіональної валюти є євро – офіційна валюта країн євросони. Розробляються також проекти введення інших регіональних валют: Амеро (у Північноамериканському союзі) та АСУ (у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні). Прикладом такої системи також може слугувати теорія оптимальних валютних зон Роберта Манделла, у якій ідеться про поділ на географічні регіони, у межах яких встановлюються обмінні курси валют при збереженні їх котирувань до валют країн інших регіонів. Проте утворення такої системи потребує не одне десятиліття.

4. Утворення багатотоварного стандарту. Концепція багатотоварного стандарту заключається у створенні світової базової валюти, підкріпленої «кошиком» товарів, у яку можна було б конвертувати будь-яку національну валюту. Ця концепція може набути цілком реальних обрисів, так як новостворена світова валюта за даного стандарту стійка до інфляції, а також пов'язує валюту і реальну пропозицію товарів на ринку. Проте цю концепцію неможливо запровадити на сучасному етапі розвитку через відсутність чітко розробленої програми її реалізації та необхідність створення регулюючої організації для відбору продуктів, що входитимуть до «кошика» [5].

Звичайно, коли мова йде про майбутню (або навіть сучасну) валютну систему, виникає питання щодо криптовалюти, або цифрової валюти. Чи зможе вона замінити долар США? І відповідь, скоріше за все, ні. Розглянути цю ситуацію можна на прикладі біткоіну. Біткоїн – це віртуальна валюта, яка не має реальної вартості й зовсім не відображає загального стану економіки певної країни. У нього нема єдиного емісійного центру і він ніяк не залежить від банківської системи [9]. Найбільші держави світу ніколи не випустять зі своїх рук право організувати та контролювати грошовий обіг. А криптовалюта – це насамперед приватні гроші [8]. Саме тому дуже малоімовірно, що криптовалюта займе провідне місце у новій «післядоларовій» валютній системі.

Однак у 2019 році асоціація Libra Association створила цифровий гаманець Calibra спеціально для збереження нової глобальної криптовалюти Libra. Основною відмінністю, яка вирізняє Libra від інших криптовалют, є те, що вартість кожної одиниці Libra стабільна, а стабільність ця забезпечується за рахунок «кошику» валют та інших активів, які разом утворюють Libra Reserve. Основу кожної одиниці Libra становлять реальні гроші, тобто національна валюта певної країни. Утворюється Libra, коли її купують, а зникає навпаки, при продажу. Calibra використовують для отримання, зберігання та використання лише криптовалюти Libra. За задумкою виробників ця нова криптовалюта повинна стати єдиною світовою транскордонною стабільною валютою з мінімальною комісією за введення, переказ та виведення, яка була б доступна у кожній країні світу. Із впровадженням Libra виконати транзакцію буде значно легше та швидше. Libra позбулася основних недоліків інших криптовалют, але навряд чи зможе з часом замінити долар на п'єдесталі світової валютної системи. Зараз роль Libra дуже сумнівна, оскільки виникає багато проблем із введенням даної цифрової валюти в обіг на сучасному етапі. Серед них можна виділити вихід великих компаній, а саме Vodafone, Mastercard, Visa тощо, з проекту по криптовалюти Libra, а також заборону використовувати її в ЄС [10].

Отже, зараз світова валютна система стоїть на порозі кардинальних змін. Долар США поступово втрачає свої позиції безумовного лідера, а інші валюти, такі як євро та юань, навпаки зміцнюються, що може створити в майбутньому багатополосну фінансову архітектуру світу [11]. Проте не варто також забувати про криптовалюту, роль якої безперервно збільшується протягом останніх 10 років і яка все частіше згадується, коли мова йде про валютну систему майбутнього. Майбутній розвиток світової валютної системи залежить від наслідків економічної кризи 2020 року, спричиненої пандемією коронавірусу.

Список використаних джерел

1. Кондратов Д. И. Современная мировая валютная система и перспективы ее развития [Електронний ресурс] / Дмитрий Игоревич Кондратов. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://inecon.org/docs/Kondratov_paper_20180426.pdf.
2. Dailami M. Prospects for a multipolar international monetary system [Електронний ресурс] / M. Dailami, P. Masson // Danish Institute for International Studies, DIIS. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/59825/1/684720442.pdf>.
3. Григорьев В. В. Будущее мировой валютной системы: Если не доллар, то кто? [Електронний ресурс] / Владимир Викторович Григорьев. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://ru.ihodl.com/investment/2019-01-28/budushee-mirovoj-valyutnoj-sistemy-esli-ne-dollar-cto/>.
4. Rogach O. The political economy of global value chains restructuring. Актуальні проблеми міжнародних відносин, 2020, Випуск 142, с. 62-74
5. Легкоступ І. І. Світова валютна система: в пошуку альтернативних шляхів розвитку [Електронний ресурс] / І. І. Легкоступ, М. О. Косар // Економіка та держава №4. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2012/23.pdf.
6. The History of the Modern International Monetary System [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.winton.com/longer-view/history-of-modern-international-monetary-system>.
7. Eichengreen B. Two Views of the International Monetary System [Електронний ресурс] / Barry Eichengreen // Intereconomics. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2019/number/4/article/two-views-of-the-international-monetary-system.html>.
8. Зиниша О. С. Роль криптовалют в современном мире [Електронний ресурс] / О. С. Зиниша, Е. С. Сюткина // «Экономика и социум» №11(30). – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://iupr.ru/domains_data/files/zurnal_30/Zinisha%20O.S.,%20Syutkina%20E.%20S..pdf.
9. Claeys G. Cryptocurrencies and Monetary Policy [Електронний ресурс] / G. Claeys, M. Demertzis, K. Efstathiou // Policy Department for Economic, Scientific and Quality of Life Policies. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/150000/BRUEGEL_FINAL%20publication.pdf.
10. Некрасов В. Новая мировая криптовалюта Libra от Facebook. Что о ней важно знать? [Електронний ресурс] / Всеволод Некрасов // Экономическая правда. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/06/19/648869/>.
11. Рогач О. Глобальне фінансове середовище / «Основи міжнародних фінансів» Підручник. За ред. О.І.Рогача, вид 2 -е, доповнене, К.: ВПЦ «Київський університет» с. 7-17
12. Рогач О., П. Дзюба. Міжнародні портфельні інвестиції. Підручник., 2016, ВПЦ Київський Університет., розд. 1